

BOLALARGA NEMIS TILINI O'QITISH USULLARI

Rashidova Mohidil Ne'matjonovna

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi

Farg'ona akademik litseyi nemis tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada nemis tili darolarida pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda ta'lim samaradorligini oshirish, dars jarayonida ta'limiy o'yinlar, o'quvchilarni faol ishtirokiga erishish yo'llari ko'rsatilgan.*

Kalit so'zlar: *ta'limiy o'yinlar, innovatsion texnologiyalardan foydalanish, interfaol metodlar, o'quvchi bilan ishlash.*

Ta'limiy o'yinlar til o'rganuvchilar orasida sevimli ish turi hisoblanadi. O'ynash va o'rganish biz uchun qarama-qarshi holat sifatida ko'rinishi mumkin, lekin bu chet tilini o'rganish va o'rgatishning eng oson yo'lidir. O'ynash bolalarcha hech qachon jiddiy qabul qilinmaydi, ammo o'rganish jiddiy, ko'p mashaqqat talab qiladigan holat hisoblanadi. Har bir pedagog bilishi shart bo'lgan narsa shuki, o'yinlar bolalar miyasida, ijobiy taassurot qoldiradi va shu orqali bolada tilga qiziqish uyg'onadi. Har birimiz o'yinlar bolalar rivojlanishi uchun qanchalik muhim ahamiyat kasb etishini bilamiz va o'yinlar, shu bilan birgalikda qiziqarli videoroliklar nafaqat bolalarga, balki kattalarga ham tobora ko'proq ta'sir qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF 4947-son farmoni, 2017-yil 20-apreldagi "Oliy ta'lim standardlarini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ 2909-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2013-yil 8-may "Uzluksiz ta'lim tizimining chet tillar bo'yicha Davlat Ta'lim Standardlarini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ 1875-sonli qarorlari hamda mazkur faoliyatga tegishli boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalar amalga oshirilgan. Butun jahon hamjamiyatiga munosib o'rin egallashga harakat qilayotgan xalqimiz uchun xorijiy tillarni mukammal bilishning ahamiyati juda kattadir. Bundan tashqari, xorijiy tillarni tez va oson o'rganish uchun ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyatga egadir.

Bolalar o'yin orqali o'z shaxsiyatini rivojlantiradilar. Ular o'zlarining kuchli tomonlari va qobiliyatlari haqida bilimga ega bo'lishadi, shuningdek ularning cheklovlari haqida ham mulohaza yuritish, boshqalar bilan hamkorlik qilish, tinglash va muzokaralar qoidalari kabi ijtimoiy va til qobiliyatlari bolalarga shaxslararo munosabatlarni shakllantirishga yordam beradi. Agar mojarolar yuzaga kelsa, o'yinda turli xil yechim strategiyalarini sinab ko'rish mumkin. Shu bilan birgalikda bolalarning dunyo qarashi kengayadi. Dunyoga boshqacha nazar tashlay boshlashadi. O'yin orqali bolalar o'zlarining butun faoliyati uchun diqqatni jamlash, ijodkorlik va mustaqil fikrlash kabi ajoyib hislatlarga ega bo'lishadi. Bolalardagi uyalish, tortinchoqlik va qo'rquv hislatlari asta-sekin yo'qoladi va o'z fikrini bayon etishni

boshlashadi. Turli xil ta'limiy o'yinlar tufayli mantiqiy fikrlash rivojlanadi. Shu qatorda o'quvchini rag'batlantirib turish zarur. Nafaqat o'qituvchilar, balki ota-onalar ham o'z bolasini rag'batlantirish kerak.

Darslarni innovasion texnologiyalardan foydalanish asosida tashkil etish ijobiy natija beradi, chunki o'qituvchi innovasion faoliyat yuritgandagina ta'lim mazmuni o'zgaradi. Nemis tili fanidan mashg'ulotlarni olib borishda pedagog xodimlarning ixtisosi, bilimi va ko'nikmalari, kasbiy mahirat darajasi, dunyoqarashi, shaxsiy psixologik xususiyatlarni hisobga olgan holda, innovasion texnologiyalardan foydalanish zamonaviy dars berishning asoslarini yaratishdek ulkan pedagogik g'oyalarga zamin bo'lishi mumkin. Bugungi kunda o'quv mashg'ulotlari samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi usullar qo'llanilmoqda: "Klaster", "Aqliy hujum", "Kichik guruhlarda ishlash", "Rolli o'yin", "Press usuli", "BBB",

Bolalar mavzu bo'yicha jamoaviy hikoya tuzadilar. Har bir ibora ma'lum miqdordagi so'zlardan iborat: birining birinchisi, ikkitasining ikkinchisi va hokazo. Oxirgi iborani tuzgan kishi g'olib hisoblanadi. O'qituvchi barcha gaplarni doskaga yozadi. Masalan: 1. Der qish. 2. Es schneit. 3. Alles oq ...

O'qituvchi ayollarning va erkak ismlari... Talaba bir xil harf uchun so'zni nomlashi kerak, Masalan, "Kasb" mavzusida: Susanna-Sekretarin, Tom-Techniker.

Grammatik o'yinlar- o'quvchilar tomonidan ma'lum grammatik qiyinchiliklarni o'z ichiga olgan nutq namunalaridan foydalanishni targ'ib qilish, ushbu nutq namunasi bilan foydalanish uchun vaziyat yaratish, o'quvchilarning nutq faolligi va mustaqilligini rivojlantirish. O'qituvchi ob'ektni yashiradi. Uning kimligini taxmin qilishga urinib, talabalar savollar berishadi. Masalan, - Ist es klein?

O'yinchilar katta doira ichida o'tirishadi. Ularning qo'lida 10 tagacha raqamlar yozilgan kartalar bor. Haydovchi kartada ko'rsatilgan raqamlardan istalgan ikkita raqamga qo'ng'iroq qiladi. Qo'llarida bu raqamlar bilan kartalari bo'lgan ikkita yigit tezda joylarni almashtirishlari kerak, ammo haydovchi ularga qo'li bilan tegmasligi uchun. Tegilgan kishi haydovchi bo'lishi kerak. O'qituvchi hayvonlarning rasmlarini qatorga qo'yadi. Talabalarning vazifasi: hayvonlarni (tartib sonlar yordamida) joylashgan tartibda nomlash. Masalan: Die erste Katze, der zweite Hund, das dritte Pferd ...

- O'qishni o'rganish uchun o'yinlar. O'yinlarning o'rganish imkoniyatlari uzoq vaqtdan beri ma'lum. Ko'pgina taniqli o'qituvchilar o'quv jarayonida o'yinlardan foydalanish samaradorligiga haqli ravishda e'tibor berishgan. O'yinda insonning qobiliyatlari ayniqsa to'liq va ba'zan kutilmaganda namoyon bo'ladi ...

Chet tillarini o'rgatish samaradorligini oshirish ko'p jihatdan maktabning o'quv-moddiy bazasiga, o'qituvchining qanday o'quv vositalariga ega ekanligiga va o'quv jarayonida ulardan qanday foydalanishiga bog'liq ...

4-6 yoshli bolalarga chet tillarini o'rgatish zarurmi va mumkinmi, degan savol uzoq vaqtdan beri amalda ijobiy hal etilgan. Ma'lumki, chet tilini o'rganish shaxsning turli tomonlarini rivojlantiradi: xotira, e'tibor, mehnatsevarlik, lingvistik taxmin ...

She'riy material 5-sinf o'quvchilarining nutq qobiliyatlarini rivojlantirish vositasi sifatida O'qitishning metod va usullaridan biri she'riy matn bilan ishlashdir. Ushbu yo'nalishdagi cheksiz imkoniyatlar nafaqat bolalarni ijodiy faoliyatga qiziqtirishga imkon beradi ...

Nemis tili darslarida o'yin texnikasini qo'llash. Nemis tilini o'rganishga bo'lgan qiziqishni shakllantirish va keyin uni saqlab qolish qanchalik qiyinligi hammaga ma'lum o'tgan yillar raqobat - bu ingliz tili, uning talabi shubhasizdir ...

O'rta maktab o'quvchilari bilan nemis tili darsida Internet bilan ishlashning uslubiy usullarini ishlab chiqish

So'nggi yillarda ko'plab o'qituvchilar o'z amaliyotlarida loyiha usuli bir qismi bo'lgan hamkorlikda o'qitish metodologiyasini tobora ko'proq qo'llamoqdalar..

XULOSA

Nemis tili darslarida Muammoli ta'lim texnologiyasidan foydalanib o'quvchilarda ijodiy va mustaqil fikr yuritishni rivojlantirishda innovatsion yondashish o'quvchi va o'qituvchining izlanishlariga poydevor sanaladi, hamda ta'lim sifatining natijaviyligini ta'minlaydi. Biroq, ko'pincha aniq maqsad uchun to'g'ri o'yinni topish oson emas. Darhaqiqat, mashg'ulotga u yoki bu o'yin omilini kiritish orqali o'yinlarni o'zingiz o'ylab ko'rish odatda oddiyroq va maqsadga muvofiqdir. Boshlash uchun siz o'yinni sinfdagi muayyan vaziyatlarga moslashtirish uchun ularni "ovqatga tayyor" o'yin sifatida ishlatmasdan, shablon sifatida taqdim etilgan o'yinlardan foydalanishga harakat qilishingiz mumkin. Shunday qilib, siz zerikmasdan ba'zi o'yin turlaridan qayta-qayta foydalanishingiz mumkin

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Usmonov A.I. Zamonaviy axborot texnologiyalari, -T: "Akademiya", 2007y.
2. Abdiyev Sh. Ta'lim sifat samaradorligini oshirishda axborot texnologiyalarining o'rni. Uslubiy ko'rsatma.-VXTXQTMOI, Samarqand, 2015y.
3. [http : //library.ziyonet.uz/ru/book/download/13388](http://library.ziyonet.uz/ru/book/download/13388)
4. „"Science and education"" Scientific Journal
5. „"Xalq ta'limi tizimida onlayn ta'lim berish faoliyatini yanada takomillashtirish to'g'risida"" qaror